

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISK DAGBLADET

KOLMAPÄEVAL, 23. veebr. 1977 Nr. 14 (4202)

Näitus Stockholmis:

Sumeri rahva kõrgkultuur 5000 a. eest

Sumerid, rahvas, kes 5000 aasta eest lõi Mesopotaamia tähelepanud kõrgkultuuri, on alati pannud fantaasia liikuma. Nende päritolu ja sugulus teiste rahvastega on tekitanud ikka ja jälle spekulatiivseid teooriaid ja oletusi ning ka eestlased ei ole pääsenud oma sumeri-teooriaist, mille pooldajad kaljukindlalt usuvad, et eestlastel on maailma vanima kultuuri sügumeid ja keelelist sarnadustki. Sellest on kirjutatud, kunstnikud on leidnud inspiratsiooni eriti viimastel aastatel kanadas.

Kuna nüüd Stockholmis on Rõõgi Ajaloomuuseumis (Historiska Museet) käimas erakordne näitus, mis silmapaistvalt dokumenteerib just sumeri kultuuri, siis külastas Eestis Päevaleht seda näitust.

See kannab nimetust "Pärsast vaeputust" ja sisule on kõrg Mesopotaamia kultuur, alates sumeritest, kes umbes 3000

aastat enne Kristust, seega 5000 aastat eest löid ajaloos vanima kõrgkultuuri Eufraati ja Tigriise jõgede kallastele, praeguse Iraagi riigi aladel.

Sumerid mh. leiutasid esimestena kirja, ratta ja pitseri.

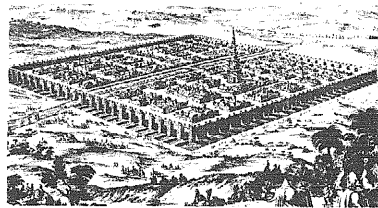
Näitusel esitatud esemete iga hõlmab u. 5000 aastat, esemed on hindustatud 26,5 miljoni krooni eest. Kõige huvitavamad

on sumerlaste ajast pärinevad kunstilised ja tarberistad (u. 3000–2500 enne Kristust). Kunstikastiõõ tase on väga kõrge ja selle esteetiline väärtus silmapaistev. Kujud esitavad inimesi elavalt, vähemalt sama ilmekalt kui pisut noorem egiptuse kunst.

Suurem osa väljapanekust Järg lk 7

Koolipoist "vähk" 4500 aasta eest.

Baabiloni tema õitsenjal koos kaula torniga.

HM CG avab Idla-Centeri

Stockholmi uus Idla-Tsentrum, mis ehitati Rosenlundsgatan 29 asuvasse endisse ASEA vabrikuhoonesse ja kuhu Idla tegevus juba jaanuaris üle viidi, avatakse nüüd lõplikult valmimisel kuninga ja kuninganna juuresolekul reedel, 11. märtsil.

Kõne peab avamisel Idla-Sihtasutuse esimees Jarl Hjalmarson. Sihtasutuse teeneks on uue tsentrumi loomisele ja ehitamisele majandusliku aluse muretsimine.

Pidulikult avamisel esineb mh. ka pianist Käbi Laretel Idla suurte ja väikeste õpilaste esinemiste kõrval.

Õpetaja Thomas Vaga sõna võttas Eesti Maja E. Seltis ruumides uue koguduse kantselei avamiseks kogunenud hirkurühvale. (Foto Kopier).

Göteborgi Koguduse kantselei E. Majja

Uue kantselei ukse avas pidulikult esimees Vello Piirsalu, mispeale õp. Thomas Vaga võttis ruumi kasutusele.

EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi kogudus, milline hiljuti sai omale noore ja energilise valmiku õpetaja Thomas Vaga näol, muretses nüüd kogudusele ka kantselei Göteborgi Eesti Majja.

Kantselei asub kolmandal korrusel, kus asuvad ka Göteborgi Eesti Seltis ruumid ja sissekäik sinna lähebki läbi seltis ruumide.

Uue kantselei pidulik avamine toimus pühapäeval, 6. veebruaril. Koguduse liikmeid, juhatust ja õpetaja kogunesid Eesti Seltis koosseisukuteruumi.

Õpetaja Thomas Vaga võttis sõna ja siis avas koguduse esimees Vello Piirsalu uue kantselei lukustatud ukse.

Koos õpetaja ja kogunenutega mindi ühiselt uksest sisse. Kantselei oli sellega kasutusele võetud.

Korteri peremehena on Göteborgi Eesti Seltis ja selle esimees Evald Liljestel võimaldanud kogudusele hästiremonditud ja koduse asjaajamise ruumi.

See on asjakohase sobiva mööbliga varustatud ja asukoha poolest eriti kättesaadav kõigile göteborglastele.

KGB must nimekiri

KGB poolt koostatud erinimekiri umbes 6000 N. Liidust põgenenu nimega on saatnud vene emigrantide organisatsiooni N.T.S. valdusse, teatatakse eksilvenelaste ajalehti "Possev". Nimetatud ajaleht avaldas väljavõtteid sellest nimestikust, mis trükitud Moskvast 1800-s eksemplaris KGB agentidele ja nõukogude saatkondade välismail.

Nimekiri sisaldab peagu 600 nime. Iga nime juurde kuulub lühike elulookirjeldus, foto või isikukirjeldus, samuti andmed omaste ja sõprade kohta, kes elavad N. Liidus. Peale selle on kirjeldata, mis viisil põgenenud N. Liidust pääsenud.

"Possevi" andmeid on arvukalt põgenike tagasilähtumise surma mõistetud. Viimastel aastatel pole langetatud surmaotsuseid nii sageli kui viiskümne aastat eelnevatel, kuid põgenenud puuarmeeleand on ka nüüd Järg lk. 7

Dr. Maria Kleitsman (paremal) kõneleb. Vasakul EK naissektiooni esimees Renate Kaasik. (Foto Lepper).

Suurmees Tõnisson

Eesti Vabariigi aastapäeva eelset kokkuvõtet 16. veebruaril oli Eesti Komitee Naissektiooni liikmetest pühendatud ühele meie rahvusliku suurmehe iseseisvuse eest ja iseseisvuse ajast, Jaan Tõnissonile.

Teatavasti arreteeriti ta Nõukogude okupatsiooni alguses ja jäi jäljelt kadumaks.

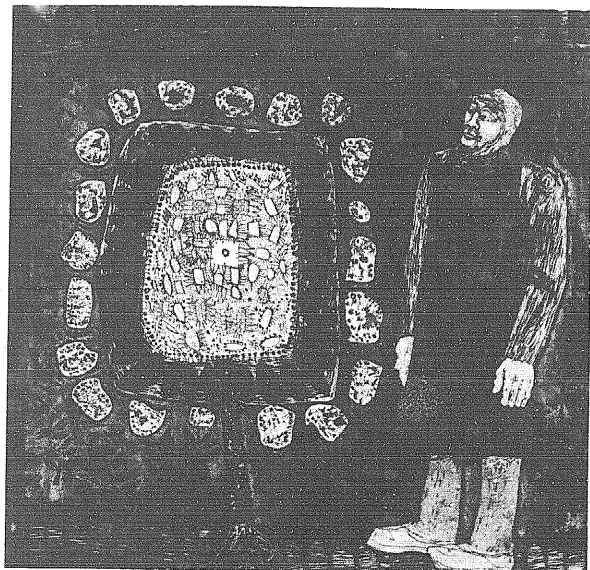
Tema surmasaaga ja kohta ei ole tänaseni avaldatud.

Jaan Tõnissonile pühendatud pikema ettekanne, seotud pühade tähtsusega, kokkupuudetega ja mälestustega, esitas doktor Maria Kleitsman.

Rohkearvuline kuulajaskond jälgis pühapäeva huvitavat ettekannet.

Läheme Iseseisvuspäeva tähistama!

Vive Tollit. Aednik. Sõbrus, 1966

Graafikat, joonistusi, rahvariide-akvarelle

Prægi on Väis-Eestis" välja pandud kolme näitusest: Vive Tollit gravüürid, Nancy Nõmmküti joonistused ja Silvia Lehtu akvarelid. Muidugi on kõik kolm väga erinevad stiilid, peale selle kasutab igaüks erinevat meediumi kunstilise avaldusvormina.

Vive Tollit detailist ja fantaasiasid graafikat (soovitus) olemisest puhutud Stockholmis varemgi. Ta on kahtlemata üks silmapaistvamaid kaasajaseid eesti kunstis. Ta valitseb kasutatavat tehnikat meisterlikult ja ta temaatika on rikas ja mitmekesine.

Tollit on kujutanud igapäevaseid inimesi, ääritustanud oma keskaegse linna, vett ja randu, on näitustanud meile rikkalikku mütolooget ja illustreerinud rüütsirikkaid meie kirjanike loomingut.

Näitusel esitatud tööde on kunstniku 70-nädalase loomingu. Ta ütleb, et ta ei ole kunagi tundnud mingit rõõmu, kui ta on pinnale loonud midagi, mis on muutunud kergemaks, kuigi ehk mitte vähem detailseks. Vastuvõetud kergemad ja tugevamaid sõltuvusi figuratiivset.

Pildipinnal domineerivad tihti laiad paralleeljooned, mis nagu mingid rööpad või reidid kulgevad mööda pildi ääri. Mõnikord nad jagavad pinda, mõnikord lõhuvad. (Ilusõit). "Vee" nimega lehes üheksa nad purskavad üksteisele. "Aed" on teemaks paarist töö, tuntuks alal Tollit varasemaali töist.

Ka "Näitemängu" - teema on tuttav mitmetele lehtidele. Nendes on kergem kompositsioon, kus valge paberipinnalt on oma esitaja. "Kõhtumiste" on Tollit iseloomulik diagonaalne kompositsioon ja figuuriderikkus lu-

Nancy Nõmmküti: Kolm frukti ja üks lind. Joonistus, 1975.

gemata inimkujude näol tagasivaataja seljale. Muidugi ei künni esitatu vähe hulk andma pilti kogu Vive Tollit mitmetahulise loomingu, kuid väripandud lehed esindavad ta mitut stiililist, kuuldakse aga siiski ta viimase aja tööde hulk.

Vive Tollit suur osatähtsus praegses kodumaa graafikas on vaidlamine. Ta lehti sirvides teib assotsiatsioonide silmapaistvaid kunstnike suhtes, kes võib-olla on inspiratsiooni saanud mõnest ta töist.

Batikuunstnik Nancy Nõmmküti on ole läinud joonistama. Need on osalt värvilised, osalt must-

valges, mõnikord mõlemad kord. Vastu, idamaised rikkad nii joontel kui kujundil: on nägusid, figure, eksotilisi lunde, liblikaid ja lõunamaisi puuvilja. Mõjuvad kui illustatsioonid "Tahut ühe öö". Värvused kohati piisut ka-

lelased, järsult üksteisest eraldatud (lillat, pruuni, roosat). On aga ehk lähedal ta tunase batiku loomingu värviskaale. Viimase lähedane on igatähel motivatsioon oma hominikultuuri rikkuses.

Mõnikord valitseb aga juugendlik joonekerutus, tekib kartus, et kogu pilt (näit, alasti naisega keskel) upub neisse voogavasse joonelineisse. Osav joonistaja, kohati piisut kujutatud, kuigi see rikkus on lähedane joonistuse iseloomule.

Kolmandaks eksponeeritud on terve seeria Silvia Leitu rahvariide-akvarelle. Seekord küll Rootsi kihelkondade alade. See ei teid neid aga vähem huvitavaks akvarellideks. Nendes on külladasselt Leitu kergelt elavalt rütm ja värv.

EEVI END

Moskva tahab osta ameerika neegrifilmi

NEW YORK (VES) - N. Vene on avaldanud soovovi osta USA uut televisioonifilmi "Roots", mis kujutab Ameerika neegrite asustatud paarisaasta kestel, alates sellest, kui neegrivõitlusest Aafrikas oma sünnimaale muudis Ameerikasse orjades. Filmi seeria "Roots", mis alustab Ameerika neegrite eluraskusi orjuses Ameerikas. Ajakiri "U. S. News & World Report" ütleb, et N. Vene tahab filmi ilmselt selleks, et näidata oma vähemusrahvustele, kuidas Ameerikas minoriteetidele on rõhutatud ja rõhutatud.

Eesti mees Havail kogub nikerdatud elevante ja tahab endale soome naist

Soome ajakiri "Hymy" (Naeratus) toob oma detsembril numbris artikli kus kirjeldatakse aastast eelastat Jyri Laati, kes otsib oma naist, kuid selleks peab olema soomlanna.

Kuigi tal oleks võime Havail valida maailma kauneimaid naisi, ei hoolita neist vaid soovib abielu suhteid soomlannaga, keda ta tahab vilt maapealseks paradiisiks nimetatud Havai saartele. See näitab keskel on valge ja pühane Honolulu linn, kus inimesed jätavad superlihtselt läbi, lilled varvaste vahel ja klaasid käes.

Ajakiri annab Laati eluloo kirjelduse. Ta olevat sündinud umbes 1927. Oma on soomlane, mistõttu Jyri on soome keel olnud koduskeelsiks ja mistõttu ta soovib soome tütarlapsaga abielu, kes hakkaks hoolitseda tema kodus.

Ajakirjanik ütleb, et Jyri on mõnus mees, aga võimatu vestleja, kes iga küsimuse jätkab vastamata kõrvale. Ainult neli palju sai lehemee teada, et ta tuli ühis väikseks USA-esse.

Nüüd on ta USA kodanik ja teenindab sõjaväes arstlikke üksusi. Tripler Medical Centres oli tal 340 alluvat. Kuid tal tuli olla ka kolm aastat Vietnamis sõja legendaarse kuulsuse saanud roheliste barettide üksuses.

"Mulle anti alati eriesandusi," kirjutab Jyri. "Aga sellest enam ei räägita. Kolmas aastast - sõjast, usust ja poliitikat ei saa rääkida, alati tuleb tülid."

Sõjaväelaseks on Jyri käinud maailmas igas suunas. Ta räägib vabalt seitselt keelt. Oma reisidel ja kogunud umbes 30-ist nikerdatud elevandist koosneva kogu. See on San Francisco osatäht, et Jyri leiaks oma maha. Silma mahub siis õnnestunud 30-ist elevandist koosnev "loomade" ja soomlannast naine.

Jyri Laati on ajakirjanik, kes õnnestunud käinud maailmas igas suunas. Ta räägib vabalt seitselt keelt. Oma reisidel ja kogunud umbes 30-ist nikerdatud elevandist koosneva kogu. See on San Francisco osatäht, et Jyri leiaks oma maha. Silma mahub siis õnnestunud 30-ist elevandist koosnev "loomade" ja soomlannast naine.

Jyri Laati on ajakirjanik, kes õnnestunud käinud maailmas igas suunas. Ta räägib vabalt seitselt keelt. Oma reisidel ja kogunud umbes 30-ist nikerdatud elevandist koosneva kogu. See on San Francisco osatäht, et Jyri leiaks oma maha. Silma mahub siis õnnestunud 30-ist elevandist koosnev "loomade" ja soomlannast naine.

Vastukarva

DIKTATUURIDEST kõige parem on proletariaadi oma, ütleb Tšilli kommunistide juht Corvalan, kes Bukovski vastu välja vahetati. Kõige demokraatlikum. Muidugi võib seda diktatuuri karta, rita, nagu teid Stalin, ütleb Corvalan.

Aga pärast seda väikese järeleandmist hakkab Corvalan hurjatama neid, kes ründavad N. Laati. Seda ei tohi teha! See lihtsalt pole, et N. Laati teadab Corvalan ja tema pooldajad, et seda, mida Corvalan nimetab Tšilli rahvaks. Teised ei loe. Kõik muu ei loe. Ja vangide vahetamiseist pole Corvalan vaimustatud, kuigi ta sõnadest võib vabaks sai.

VAHETAMINE aga jätub. Otsust avalikult, osalt salaja. Nii räägitakse Pariisis, et arabia terroristide juht Abu Daoud oleval tegelikult välja vahetatud muu aastast Tšahidat gerilja käes teinud prantsuse nais arheoloogide Francois Clautre vastu. Liibia Kadafi vahenduse.

See oli muidugi ilmselt tegu. Eit tead, mis muusikuseid tegusid Abu Daoud tulevikus toime paneb ja kupaipäi inimesi selle läbi hõlpsaks.

Vaarsel ajal agadale pooli palju vahetatist toimunud. Lii palju tolmus rohkem liidele üheotsa piletiga. Lenin sõits Svietsist Venemaale ja mõned aastakümneid hiljem lendas R. Jyri Hess Inglismaale (kuiüks poleks inglise lauluviigil võita). Vastukäike ei tulnud, ei vahetustikult aga sunduslikult. Himmier hakkas läbirääkimisi palmas alies, kus oli juha juba. Selle asemel, et leha võtta küllaksid Berliki.

REPEREERITAKSE. On leitud, et õplased ei omanda küllalt teadmisi, kui nad eksamitil vastavad, raamatud lihtsalt loevad. Kui eksamineerid ei saa pidi aidata. Ja alaline peitendamine töökoja ja kooli vahel polevat ka eriti soodustanud teadmiste kogumist.

Selle kõige tõttu olevat riigi hariduslik teos kõvasti langenud, noortel olevat jätnud kümme-kolm aastat haridustel lihtsalt puudu. Tuli hakata kogu asja parandama ja õpilastele selgeks

hamees tema soovist huvitatud naistele, et Laati on tore, nädal arenenud muskilete mees, jookseb pidevalt pikki distantsse. Igal pühapäeval võtab ta osa maratonjooksust, sest pühapäeviti haritab kogu Honolulu jooksmist. Muidu ni väheses juttu Jyri ravikinnajutades:

"Pulmad võiksik korraldada nii, et joostaks abielu. Õpetaja jookseb sel ees ja mina pruudi. Tema leiab iga sõnnuseid vahetades."

"Sooviksin endale päris tavaliist soome naist. Aga sellist, kes võiks loomulikult vestelda igasuguste inimestega."

"Kas tudis või heledajookseline?"

"Ünähimmutuse lehemee."

"Selles pole vahet. Vanus võiks olla 30-40 vahel. Ja eriti muud selline naine, kes onab meditsiini oskused."

Sellest näis, et Jyri pole siiski tõsiselt iseloomuga mees, vaid mõistab asjale ka naljatamisli henede. Kuid ajakirjanikule on see arvamus siiski enneaegne, sest Jyri ligas:

"Miks just meditsiini?" küsis ajakirjanik.

Jyri pilgutas silmi ja vaatas pikkest, Onkas ja ütles siis:

"Need näevad paremini inimesi valudes ja vaevades. Selle pärast ehk on neil rohkem inimlike tundeid."

Jyri Laati läheb pensionile kahe aasta pärast. Mitte vanuse tõttu, vaid selle tõttu, et ta on teeninud 20 aastat USA armees ja siis pärast pensionile teha palgaga.

Kuid soomlannast abikaasa otsimist võtab ta tõsiselt. Ta saadab väljavaltule kogu lennu- ja sõjaväe teenistuse. See pilet võib olla Jyri Soomes, sest detsembris ilmuvad ajakirja number on vahel üldiselt paljude soomlaste juurde ja küllalt paljudel on pakaserohke Soomes teinud soole unistusi lõunamaale ja seal ootavat päevitunud eesti mehest.

"Lennuväepoisid" koonduvad

Möödunud kevadel moodus 30 aastat nn. "Lennuväe poiste" vangilaagrist vabanemiseist sõja järel. "Poisid" mobiliseeriti teatavasti aalaalasteis sundmobilisatsiooni teel nn. "Abiteenistusse".

Kanadas alustasid "Lennuväepoisid" oma organisatsiooniloomist "Lennuväe-poiste Klubi" nioi. Esimese juhatajase valiti Raju Jogi (eesimese), Arvi Tintis (kirjanik Arvi Kork), Erik Purje ja Matti Jaago.

Inglisealal on Henry Levi kogumas materiale "Lennuväepoiste" sõjasaatuse kirjeldamiseks. "Poisid" on nüüd jõudnud viiekümenda euaasta pilti. Kanada on teada 165 lennuväepoissi.

Vürstinna Lieven suri

TORONTO (ME) - Landeswehri sõjas erapooletuse jäanud ja hiljem Loodearmee ridades väedunud polkovnik vürst Lieveni minia suri Torontos. Vürstinna Eva Lieveni suri vahelajutus.

Vürst Lieven pöördus pärast Loodearmee likvideerimist ja elaski Kuuramaale, elades oma võrandatud mõisa, sidumise, tegeledes peamiselt oma tellis-aktivabriga. Vana vürst suri Lätis 1936.

Tema poeg Johan abielus 1940 rootsi kodanikuga ja siirdus aastal 1941 Rootsi. Pärast sõda asusid Lievenid Kanadasse, elades Montrealis ja hiljem Torontos.

Kadunud vürstinna on tegutsenud Montreals kuni ja moe alal. Abielupaar elas vaiksesti, ning nad väga vähe näi vane kui läti ühiskondade eest, eel-

Ka lahunud vürstinna teatavaliselt oli lihtne, kuigi matuseis oli rohkelt, osalt selle pärast, et Kanada ajalehed kirjutasid "prinsessi" surmast. Teenis op. Nõmmküti kahtlustas rootsi koguduse hingekarjane.

New Jerseys USA-s suri 31. aastatuks Arthur Ernits. Sünd. 29. märtsil 1901 Tartus.

"Tshehhid ei soovi nõuandeid väljast"

Tshehhoslovakkia välisminister abi Dusan Spacil pides Stockholmis pressikonverentsi pärast vestust välisminister Karin Söderiga. Talle esitati küll teravalt formuleeritud küsimusi. Spacil oma vastustes rõhutas enne kõike, et üks riik ei tohi segada end teise siseasjadesse.

Taasi ja lüvestaja korrespondendid alustasid küsimisi, esitades teistesse suundades juhitud küsimusi. Spacil ärritus silmatorkavalt, kui tema kehtis küsida, kuidas "avaliku debatti mitte- lubav nork ja kaitsetu valitsus" üle võib elada. Ta vastas, et Tshehhoslovakkia sotsialism ei tunne end häiritud olevat välismaistest riinaktust.

Spacil peateemaks oli, et Charts 77-le alajakirjutatud esindavad ainult väga väikeses osas tšehhi rahvast. Nende hulgas olevat miljonäre (Spacil selgitas, et need oleval kultuuri alal töötajad, kes saavat kõrget honorari).

Minister ei väitnud otseselt, et alajakirjutatud olid mõne väikse riigi teenistused, kuid ta viitas sellele.

Ministri järgi olid välisajakirjanikud ligi teretunud Tshehhoslovakkiasse, kus nad tulevad "lahtise südamega ja heade kavatsustega".

Välisminister Karin Söder selatas pärast oma vestust tšehhi külalstega, et Tshehhoslovakkias on nüüd teada, mida rootslased arvavad sealset olukorrast. Arvatavasti jõuavad Rootsi vaatekohad ka tšehhi rahva ja dokumendile alajakirjutatute kõrvu - kuigi see võib võtta aega. Mingid uusi küllakutusi ei toimunud.

Külalistele puhul võisid rootslased ühe ka lahtutud perekondade küsimuse ja loodavad nüüd, et mõned Tshehhoslovakkias asuvad perekonnaliikmed nüüd saavad võimaluse ühineda oma Rootsis viibivate perekondadega.

Arnold Purre:

Poriloopijate foorum

Kõikidel ajalehtedel ja ajakirjadel on peale informatsiooni levitamise veel mingisuguse sihti või ideoloogiat millele nad pool-dajad püüavad värvata. Paraku aga ilmub Eesti keeles ja eestlastele toimetasel ajakiri "Sinule Eesti", mis ilmus võtnud oma ülesandeid meile lugupidavalt riigimeeste laimamise.

Iga rahvas austab oma väljapaistvaid rahvajuhite ja riigimehi, kuid ajakiri "Sinule Eesti" tahab igaüksuge väljapaistvaid teose näidata, et eesti rahval neid üldse ei ole, et meile riiki juhtivad inimesed on aiald ja reeturid. Isegi Nõukogu ajalehed ja ajakirjad ei ole nii madalale tasemele langenud, kui seda on "Sinule Eesti". Nu näiteks "Sinule Eesti" nr. 6 kirjutab:

"Kõik pikapeale on selgunud, et K. Püts püts Vabadussõja ajal oli Vene kindralitega salajasi kokkuleppeid teinud, et eestlased hiljem jääksid Venemaa ülemvõim-
sus alla". (lk. 9)

1918 novembris oli Ajutise Valtuse pea- ja sõjaministriks Konstantin Päts. Miks siis si-
jats nõudis relvadevastaupanu karistust, mis esub ülikooli pea-
hoone katuse all kartseri vastu. Va-
lemvõimlusest ju 27. nov. 1918
toimus Ajutise Valtuse kooso-
leek. Koosolekust võttis osa ka di-

viitülem kindral Aleksander
Tõnisson, kes koosolekut kirjel-
daj järgmiselt:

"Peaminister Päts seadis ühe-
küsimuse: "Mis teha?" Järgnes
vaikus. Siis võttis keegi sõna ja
hoiatus, et ühespärast mitte ösust
teha. See ösust võib rahvale ja
maale staatustuks saada. Pida-
gust meeles, et pisike rahvas on
praegu paljaks ja et tegemist on
suure riigiga ja suure sõjalise
jõuga.

Peaminister Päts kuulvas vä-
tatelepanekult. Siis korraga
tõusis ruskas õhu ja langes
laulus. "Kommunistidega mingi-
sugust kompromissi, vägivalla
kandvate vastu relvadevasta. Vaba
Eesti rahva ja põlva kooma-
katsaks kõik mehed välja!"

Need olid ajaloolised, kaaluvad
sõnad, millega otsustati tegeli-
kult Vabadussõda. Peaministri
seisukohi ja vaeleed toetas
energiliselt valimine Jaan
Poska, kelleiga ühineid ka teised
valitsuse liikmed. ("Eesti Vaba-
dussõda", I köide, lk. 155).

"Sinule Eesti" kirjutab ka 1.
det. 1924 punaste maha kohtu,
et sileminister Onas varjas
mässajaliht Anvelt oma maga-
mist ja et põlva kooma-
osavõttid said Eesti valtuse
koost välispaissi ja sõitis Aust-
raaliasse või mujale välisriiki-

desse (lk. 10). Edasi kirjutab
"Sinule Eesti":

"Paljud eestlased, kes juhtisid
1924 mässu, elasid Toompael
edasi ja mitmed olid ministri ja
kõrgete kohtade peal ning sõja-
võit ja palju ohvitseride, kes kõik
hakkasid uut mässu ette valmis-
tama". (lk. 10).

Tegelikkus oli öse vastupidine.
Kõigepealt ei olnud sel ajal Onas
siseminister, vaid Rõuk. Mässust
ei võtnud osa mitte "palju eesti-
last", vaid üksikuid ja nende hul-
gas ei olnud ühtegi ohvitseri.

Surnud ja seega endakaitseks
võetudid Konstantin Pätsi ja
kindral Johan Laidoneri vala-
tusele ilge porga igaüksuge väl-
japaistvaid näoli.

"Päts ja Laidoner oma dikta-
tuuri ajal Eestis ühendasid palju
kommuniste akuraadide ja
seasid neid vastutavatele koh-
tadele". (lk. 45).

"Päts ajutajant kolonel Grabbi
oli vana komandör". (lk. 46)

"Meie seltisimajade seintel
paguluses vahivad meie ös-
kase reeturid pilid". (lk. 25)

Selleist laimu kohta ei oska
muud öelda, kui et ajakirja li-
metelajade pime, must viha on
nende ajude normaalsest funk-
sioneerimisist rikkunud. Kolonel
Grabbi oli aus eesti ohvitser. Pu-
nased areteerisid kolonel Grabbi

ja ta suri Siberi vangilaagris.

Eesti Vabariigi presidenti
Pätsi temeldatakse ka usuvä-
taseks Ajakirja kirjutab:

"Päts ütles põllumeeste päeva
avamisel (Milla?) kus? — A.P.):
"See aeg, kui käiakse kirikus
aega viitmas, pange parem põl-
vle sõnnikut". (lk. 15)

Kõigil on teada, et Päts ei olnud
usuvastane ja ilaüksuge sõnad on
"Sinule Eesti" toimetajate
väljamõeldis. Vähe sellest, toi-
metajad väidavad Pätsi ja kindral
Laidoneri teha ka mõrvaretke ja
kirjutavad:

"Päts saatis "pugejale" Luk-
semburgi Artur Sirkli tapma ühe-
Laidoneri poolt määratud II se-
osakonna meestega ja keskvan-
gas kaarten Dunkelit kurgvata-
ma". (lk. 9).

Taieiti vale on seegi süüstus.
Eesti saadik Pariisis Püts, kes
oli nii vapale pooldaja, kui ka
Sirkli sõber, ütles selgesõnaliselt,
et see versioon on mõne üstiku
ajakirjaniku väljamõeldis, kuna
tema ise käis öskokehe Luksem-
burgis kohapeal Sirkli aknaist väl-
jahäppamist uurimas ja oli
veendunud, et Artur Sirk tegi
seda oma algatusel.

Kapten Dunkel ütles keskvan-
gas ja eesti mässajate kohasei
vangikambriise ei lastud ühtegi
võrast. Isegi advokaat pidi
võltase kõnelema vastutvõ-
toas, kus vangid ja nende küli-
sed olid lahutatud ühenda võrgu-
ga. Kapten Dunkel surma põ-
hjust üstiku komisjon, kuhu kuuli-
suid ka arstid Vahtrik ja Kias,
kes tegid kindlaks, et surma põ-
hjuseks oli südameatakk.

Eesti Vabariigi traagilises
saatuses on "Sinule Eesti" järgi
peasüüdistasid Päts ja kindral
Laidoner. Ajakiri kirjutab:

"Kas tele et tea, et eesti rahva
juhtisid kannustusteie kaks sur-
vane vaimu ja hinga reeturit
Päts ja Laidoner". (lk. 46)

"Vägivalgale võlmuhaaraajad
Eestis hakkasid algale koo-
ralistama Eesti riigi ühendamis-
kommunistikule Venle, mis neil
ka tõrda läks". (lk. 58)

"Vägivalva valitsejad ja Sirkli
tapjad käisid Moskvas, sõlmisid
Staliniaga kokkaleppeid, et
tooge ösle Eesti Eestisse, ühes
piisipauguga, siis hiljem võtke
meie rahvas ja riik oma alla".
(lk. 38)

Tegelikkult president Päts ja
kindral Laidoner püüsid igati
eesti rahvast ja riiki hoida "kan-
nustusteie". Kolonel Maasing,
kes 1939 kurbade sündmuste la-
hedane osaline oli Sirkli kogu-
tuses "Eesti riik ja rahvas" II
kõttes järges:

"Kindral Laidoner uskus, et
Eesti juhtulek oleks selgest, kas
laetud korda hoida Saksaamaa
N. Laidu vahel asuvate riikide ühist
sõjalist riinelt. Siin oleks pida-
nu kuuluma: Soome, Eesti, Läti,
Loodu ja Poola. Laidoner eelistas
sõprust Läänega. Saksa kindral-
staap 19. nov. 1936 kuulus kindral
Eest ja Saksa kindral staap
alluvastat Berliini ja hiljem
pealvaatajain Saksa sügisma-
nõuvlele.

Selle külasikajuga kastei kelle
müid korda leida Saksa korpuse
sõjalise juhtkonnaga sõpruss.
Meil ei muud olnud, kui sõltu-
si sõjavastase ja tundis murel,
et rahvusetsialistlik partel ja
Hitler tõukavad Saksaamaa sõtta.
Kõrgeamas väejuhtusid tundus
Eesti vaeu partel välispoliitika
vastu.

Sellele külasikajuga järgnes
terve rida kiike Soome, Läti,
Looduse ja Poolasse, 28-30
jaan. 1939 külastas kindral Lai-
doner Soomet. Seal oli temal
kestvaid mõttevahetusi marsall
Riikvereiteiniga ja teiste Soome
vanemate ja teiste juhtidega.
Tolleaegne ametlik Soome ei pi-
danud kuidagi võimalikuks esi-
sojalist siduda Balti riikide ja
Poolaga.

Sõnialased ütlesid ösestei, et
endad kuuluvad Skandinaavia
riikide rühkile ja see rühk ei voi
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

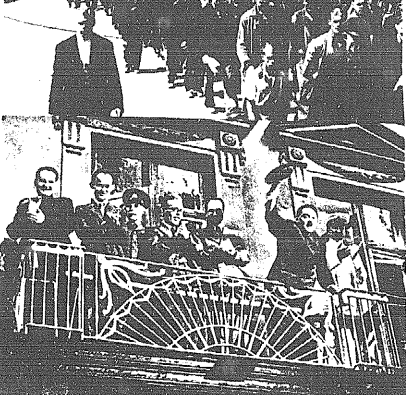
Poolas veenduseid, et Poola
tolleaegsed lühid ligesid oma
suurimaks vanlasteks Saksa-
maad ja ei neil puudu teha ös-
da teld vahekorrad normaali-
seerimiseks Saksaamaaga. Poola
sõjavägede staabile ei meeldinud
Eest, et ösime asustada ös-
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

Poolas veenduseid, et Poola
tolleaegsed lühid ligesid oma
suurimaks vanlasteks Saksa-
maad ja ei neil puudu teha ös-
da teld vahekorrad normaali-
seerimiseks Saksaamaaga. Poola
sõjavägede staabile ei meeldinud
Eest, et ösime asustada ös-
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

Poolas veenduseid, et Poola
tolleaegsed lühid ligesid oma
suurimaks vanlasteks Saksa-
maad ja ei neil puudu teha ös-
da teld vahekorrad normaali-
seerimiseks Saksaamaaga. Poola
sõjavägede staabile ei meeldinud
Eest, et ösime asustada ös-
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

Poolas veenduseid, et Poola
tolleaegsed lühid ligesid oma
suurimaks vanlasteks Saksa-
maad ja ei neil puudu teha ös-
da teld vahekorrad normaali-
seerimiseks Saksaamaaga. Poola
sõjavägede staabile ei meeldinud
Eest, et ösime asustada ös-
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

Poolas veenduseid, et Poola
tolleaegsed lühid ligesid oma
suurimaks vanlasteks Saksa-
maad ja ei neil puudu teha ös-
da teld vahekorrad normaali-
seerimiseks Saksaamaaga. Poola
sõjavägede staabile ei meeldinud
Eest, et ösime asustada ös-
end siduda ei Eestiga ega teiste
Balti riikidega, sest see tooks
Soomele mureid ja vahekorrad
Skandinaavia ja N. Laiduga hä-
veneksid. Tolleaegne Soome
uskus, et Eesti on lõmbetultus,
aga Soome teenduseid.

Kuidas see asi tegelikult oli: Zhdanov "osinevas" N. Laidu saat-
konna rõdult Pätsi äärest tõud "demonstrantidele" (alumine
pilt).

"Sinule Eesti" kirjutab (lk. 46),
et Päts ja Laidoner pooldajad
ütleavad, et meil polnud relvi ja
keegi ei tulnud meile appi. "Kuhu
oli jäänud soomlased, taanlased
rootslased jt, kes olid meil Vaba-
dussõjas relvadevasta abiks?"
Kolonel Maasingi kirjutus annab
sellele vastuse, sest ta kirjutab ka
sellest kuidas Vabariigi president
Päts ja kindral Laidoner püüsid
päästa eesti rahvast "Kannustusteie"
minemast:

24. sept. 1939 tegi kindral Lai-
doner mulle korralluse: pean
viitvatama minema Berliini,
teema kõik, mis võimalik, et
meid võetakse vastu Saksa sõja-
vägede ülemjuhataja staabis, ja
muusa vastused järgmistele kü-
simustele:

1. Kas võime loota Saksaamaa
abile, kui oleme sunnitud relva-
vasta, vait on meil vabadus N.
Laidu vastu".

2. Kas Saksaamaa, kes miid
kontrollib meie ühendusteid
Läänega, lubab meie sõjavä-
ruste saamist mereleel Läänest?
3. Kas Saksaamaa jääb üli-
skõikeeks, kui N. Lait tungib Ees-
tisse?

Saksa kindral andis järgmisel
vastused:

Esimesele küsimusele: "Meie
välisminister Ribbentrop on
sõlmimud N. Laiduga lepingu, mis
ei luba Saksaamaal abistada teid.
Võib-olla peame isegi sõja puh-
kemisel Eesti ja N. Laidu vahel
Eestile vaeuuliku holaku võtma".

Teisele küsimusele: "Saksa-
maa ei luba meie sõjaväruste
saamist teel, mis tema kogu-
tuses, vait on meil vabadus N.
Laidu vastu".

Kõike seda ütles Saksa kin-
dralstaabi kindral suure kibestuse
ja läbiplaativa antiipaateiga
oma välisministri ja Saksa —
N. Laidu vastu.

26. sept. hommikul eestlask
kõikusaamise tagajärjed kindral
Laidonerile, kes need viitmatada
edasi andis Vabariigi preside-
dile. Laidoner oli nüüd teadik, et
N. Laidu teenduseid N. Laiduga on
Eesti täiesti kiik. Põlva hävita-
misega oli meil isoleeritud maa
poolt muust maailmast.

N. Laidu sõjalised jõud meie
pihri olid kohutavas ülekaalus.
Päts tõtti Saksaamaa ja lääneri-
ikide vaitel on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Õhuruum on N. Laidu valduses.
Soome ja Skandinaavia hoivavad
kõrval.

Läti neil ettevaatlik, et ei lu-
bada isegi oma ülemjuhataja
tulla Väike näupidamale kind-
ral Laidoneriga, kes seda palus.
Rahvusetsialistlik Saksaamaa oli
muudetud Hitleri ja Ribbentropi
poolt kommunistlikult N. Vene lii-
taseks. Meil endil puudus sõja-
tõttus ös strateegiline tagamaa,
kuhu laganeda ülekaalus oleva
surveal.

26. sept. 1939 Vabariigi Valtus
ja Riigikogu valisid ühiselt rahva-
toot, loobusid sõjast. President
Päts võeti on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Õhuruum on N. Laidu valduses.
Soome ja Skandinaavia hoivavad
kõrval.

Läti neil ettevaatlik, et ei lu-
bada isegi oma ülemjuhataja
tulla Väike näupidamale kind-
ral Laidoneriga, kes seda palus.
Rahvusetsialistlik Saksaamaa oli
muudetud Hitleri ja Ribbentropi
poolt kommunistlikult N. Vene lii-
taseks. Meil endil puudus sõja-
tõttus ös strateegiline tagamaa,
kuhu laganeda ülekaalus oleva
surveal.

26. sept. 1939 Vabariigi Valtus
ja Riigikogu valisid ühiselt rahva-
toot, loobusid sõjast. President
Päts võeti on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Õhuruum on N. Laidu valduses.
Soome ja Skandinaavia hoivavad
kõrval.

Läti neil ettevaatlik, et ei lu-
bada isegi oma ülemjuhataja
tulla Väike näupidamale kind-
ral Laidoneriga, kes seda palus.
Rahvusetsialistlik Saksaamaa oli
muudetud Hitleri ja Ribbentropi
poolt kommunistlikult N. Vene lii-
taseks. Meil endil puudus sõja-
tõttus ös strateegiline tagamaa,
kuhu laganeda ülekaalus oleva
surveal.

rahvas ja riik tervena läbi praeg-
usest sõjast.

Lõpuks leiab "Sinule Eesti", et
kogu Eesti rahvas oli süüdi, et N.
Lait okupeeris meie vabariigi,
muidugi väljaarvatud ajakirja
toimetajad. Ni ütleb "Sinule
Eesti":

"Meie rahvas ise oma juhtide
läbi abistas venelaste hävitada
Eesti Vabariiki". (lk. 25)

Viimaseks esitab "Sinule Ees-
ti" ülesti fantastilisele tosiolude
võltsimiseks kirjutades:

"1941 Zhdanov karjats Tallinnas
EKA maja juures oma löögir-
gruppidele, koda ta saatis meie
riigi ja sõjaväe astusid üle voi-
ma: "Minge võtke ilde kõik, tehke
puhas töö, tehke igaühaga, kes
teie teal ees on, et seda mida teie
ise tahate, ainult vanameest, ös.
Pätsi ja Laidoneri ääse puutu-
se". (lk. 24)

Tegelikkult Zhdanov tuli Tallin-
na soomusrongis 19. juunil 1940,
panti peaministriks Vares-Bar-
barus, koostas uue valtuse,
tervitas 21. juunil Pika tänaval
N. Laidu saatkonna majal rõdult
tema külastale poolt organiseerit-
tud demonstrante ja sõitis mi-
nema ning Eestisse enam ei tul-
nud.

"Sinule Eesti" on väike ajakiri.
Ajakirja toimetuse address on:
Box 100, Darlinghurst, N.S.W.
2010 Australia. Toimetajateks on
Albert Ohvri, Verner Puraand ja
Villem Rakfeldt. Ajakirja nr. 6-as
on 59 lehekülge, millega iga lehekülge
purskab vaba, laimu ja vale.
Riistid ütleavad, et kui see oleks
toimunud Eesti Vabariigi, siis
oleks need tegelased saanud
Kriminaalsaadustiku 579 ahusel
kuni kolm aastat vangist.

Silin on esitatud ainult ös nen-
de skribentide fantaasial. "Si-
nule Eesti" ei ole leppimud ainult
kassaseggete inimete laimamise-
ga, vait on meil tegelased saanud
Kriminaalsaadustiku 579 ahusel
kuni kolm aastat vangist.

Silin on esitatud ainult ös nen-
de skribentide fantaasial. "Si-
nule Eesti" ei ole leppimud ainult
kassaseggete inimete laimamise-
ga, vait on meil tegelased saanud
Kriminaalsaadustiku 579 ahusel
kuni kolm aastat vangist.

"Sinule Eesti" oeldakse, et
Jakobson oli proletaarsuure pärito-
luga, vene usku ja vene salapo-
litist "ohraana" agent ning ühe-
sine vene hüvits. (lk. 24). Ka Ja-
kobson oli üks meie rahvuslikke
surmeihke ja tedagi rünnatakse
valdaga.

"Eesti Ennastikopeedia" ütleb,
et C.A. Jakobson oli Torma kiriku
kõstri poeg. Pärast ös ühida sa-
samuti kõstri ametit tungis hiljem
oli ajalehe "Sakala" toimetaja. Ja
mitte ainult süguvenda ei saa
"Sinule Eesti" käest nühkeda,
vait ka meile naabrid — lätlased.

Päts võeti on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Õhuruum on N. Laidu valduses.
Soome ja Skandinaavia hoivavad
kõrval.

Läti neil ettevaatlik, et ei lu-
bada isegi oma ülemjuhataja
tulla Väike näupidamale kind-
ral Laidoneriga, kes seda palus.
Rahvusetsialistlik Saksaamaa oli
muudetud Hitleri ja Ribbentropi
poolt kommunistlikult N. Vene lii-
taseks. Meil endil puudus sõja-
tõttus ös strateegiline tagamaa,
kuhu laganeda ülekaalus oleva
surveal.

26. sept. 1939 Vabariigi Valtus
ja Riigikogu valisid ühiselt rahva-
toot, loobusid sõjast. President
Päts võeti on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Õhuruum on N. Laidu valduses.
Soome ja Skandinaavia hoivavad
kõrval.

Läti neil ettevaatlik, et ei lu-
bada isegi oma ülemjuhataja
tulla Väike näupidamale kind-
ral Laidoneriga, kes seda palus.
Rahvusetsialistlik Saksaamaa oli
muudetud Hitleri ja Ribbentropi
poolt kommunistlikult N. Vene lii-
taseks. Meil endil puudus sõja-
tõttus ös strateegiline tagamaa,
kuhu laganeda ülekaalus oleva
surveal.

26. sept. 1939 Vabariigi Valtus
ja Riigikogu valisid ühiselt rahva-
toot, loobusid sõjast. President
Päts võeti on Laidoneri Sak-
samaa ja N. Laidu valdusse ja
igaüksuge sõjaväruste saami-
ne meretel mööda võimatu.

Tartu ülikooli kartser seatakse jälle korda

Läheneva Tartu ülikooli 350-
aastase juubeli puhul (1882) on
hakatud muuhulgas restauree-
rima turistidele ja teiste soovi-
jatele näitamiseks vana ülikooli
karistuste, mis esub ülikooli pea-
hoone katuse all kartseri vastu.
Eesti eesti rahvast viia Ven-
lemvõimlusest ju 27. nov. 1918
toimus Ajutise Valtuse kooso-
leek. Koosolekust võttis osa ka di-

viitülem kindral Aleksander
Tõnisson, kes koosolekut kirjel-
daj järgmiselt:

"Peaminister Päts seadis ühe-
küsimuse: "Mis teha?" Järgnes
vaikus. Siis võttis keegi sõna ja
hoiatus, et ühespärast mitte ösust
teha. See ösust võib rahvale ja
maale staatustuks saada. Pida-
gust meeles, et pisike rahvas on
praegu paljaks ja et tegemist on
suure riigiga ja suure sõjalise
jõuga.

Peaminister Päts kuulvas vä-
tatelepanekult. Siis korraga
tõusis ruskas õhu ja langes
laulus. "Kommunistidega mingi-
sugust kompromissi, vägivalla
kandvate vastu relvadevasta. Vaba
Eesti rahva ja põlva kooma-
katsaks kõik mehed välja!"

Need olid ajaloolised, kaaluvad
sõnad, millega otsustati tegeli-
kult Vabadussõda. Peaministri
seisukohi ja vaeleed toetas
energiliselt valimine Jaan
Poska, kelleiga ühineid ka teised
valitsuse liikmed. ("Eesti Vaba-
dussõda", I köide, lk. 155).

"Sinule Eesti" kirjutab ka 1.
det. 1924 punaste maha kohtu,
et sileminister Onas varjas
mässajaliht Anvelt oma maga-
mist ja et põlva kooma-
osavõttid said Eesti valtuse
koost välispaissi ja sõitis Aust-
raaliasse või mujale välisriiki-

desse (lk. 10). Edasi kirjutab
"Sinule Eesti":

"Paljud eestlased, kes juhtisid
1924 mässu, elasid Toompael
edasi ja mitmed olid ministri ja
kõrgete kohtade peal ning sõja-
võit ja palju ohvitseride, kes kõik
hakkasid uut mässu ette valmis-
tama". (lk. 10).

Tegelikkus oli öse vastupidine.
Kõigepealt ei olnud sel ajal Onas
siseminister, vaid Rõuk. Mässust
ei võtnud osa mitte "palju eesti-
last", vaid üksikuid ja nende hul-
gas ei olnud ühtegi ohvitseri.

Surnud ja seega endakaitseks
võetudid Konstantin Pätsi ja
kindral Johan Laidoneri vala-
tusele ilge porga igaüksuge väl-
japaistvaid näoli.

"Päts ja Laidoner oma dikta-
tuuri ajal Eestis ühendasid palju
kommuniste akuraadide ja
seasid neid vastutavatele koh-
tadele". (lk. 45).

"Päts ajutajant kolonel Grabbi
oli vana komandör". (lk. 46)

"Meie seltisimajade seintel
paguluses vahivad meie ös-
kase reeturid pilid". (lk. 25)

Selleist laimu kohta ei oska
muud öelda, kui et ajakirja li-
metelajade pime, must viha on
nende ajude normaalsest funk-
sioneerimisist rikkunud. Kolonel
Grabbi oli aus eesti ohvitser. Pu-
nased areteerisid kolonel Grabbi

Nüide kartseriläinuke "lainsitloominguist". Vanaema aja bursk on
ilmest ärdunud, et Tartu ülikool on üle ühtunud vene murrat
kandvate üliõpilastega.

vastu. Üliõpilaste arvates aga
pidi selline avalik mõõga terita-
mise demonstratsioon näitama
suurt julgust ja tooma öndi dueli-
li.

Osavõttid duelist, ka sekunda-
dia, oli karistatust. Ülikooli aja-
loos on palju duelle olnud. Ni
ist hilisem Tartu ülikooli roma-
oiguse professor, tollal veel aspi-
rant (teaduslik stipendiaat) A.
Freyhag-Lorinhorven 1902. a
duellist pärast kuu kuu kindu-
sevanglas Divinskis (Daugavpils)
Dünaburg. Muidu kindu-
sevangluste ei järgnenud õiguse
te kaotust või

Deporteeritu jutustab: Irkutski vanglas oli nälg ja külm, palju lutikaid, ängistav õhupuudus

Frieda Merits, algkooliõpetaja vab-
bas Eestis Tamsalus, kes vangistati
1941 ja viidi vangilaagrisse Siberis,
alustas 29. jaanuari Eesti Päevalehes
oma traagilise saatuse jutustamist
oma päevikute järele. Käesolevas
teises artiklis jutustab ta kütidit-
rongi saabumisest Irkutskisse ja olu-
kordi selle Siberi linna vanglas, kus oli
tal ka teisi eesti naisi saatuskasla-
siks.

Irkutski linna me ei pääsenud
ki. Põlksime linnaat kirske ja
marssisime üle pika silla. Siid oli
vaigustatud, jõgi oli lai ja vee-
rohke. Marssisime, nagu selgus,
üle luusa Angaraa (nii häidavad
Irkutski elanikud) jõe. Kõndisime
me pikka aega ja ühe sojavie-
laste käsul: "Daval! Daval!"

Jõudisime lõpuks suurt vang-
laväravate ette, mis ka kohe
avati meie vastuvõtuks. Esimene
mulje vangla õel oli masendav.
Meid viidi väljakäikude juurde.
Need olid pikad lauded read üle
kraavi, laudades vajalikud au-
dud. Nii laud kui ka kogu nende
õmbrus oli urilnist ja muust mu-
stusest tülkastav.

Põlud almsatki puhat kohta,
kuhu astuda. Ka siin kiirustati:
"Daval! Daval!" Meenus Jaan
Tonisson, kes olevat pidanud
Tallinna vanglas käimlaid pu-
hastama.

KONGIS JA VÄLJAS

Irkutski vangla oli tohtu kol-
mekorruselise ja nelikantne ki-
vhooneite blokk, mille keskel ol-
jagatud väikesteks jalutuspa-
ladeks ja eraldatud üksteisest
kõrgete plankudega, et ei ulataks
nägema kõrvaliste jalutajaid.
Jalutamine põlud midagi muud
kui üsna piiskseid maa-alal ring-
irastat tampimine.

Oli hea, et seda siiski võimal-
dati – veerand tundit puhat õhu
hingata ja liikuda. Talvel said
vähesed eestlased seda "mõnu

Jutustasid laagritest N. Venemaal

CHICAGO (YES) – Ikkastatud
Rahvaste Komitee Chicagos
korralduse pressikonverentsi
ajakirjandusele N. Liidu koo-
dulaagritest, kes seletasid andisid
usulise tagakiusamise tõttu
vangilaagris viibitud lätlane Olf
Brubers ja Tallinn-aegeis orja-
laagris viibitud Olaf Tammark.

Nelja Brubers pääses Lääne
hiljuti ja kuni viimast arvuka-
le kistumisele. Olaf Tammark
rühutas, et kui ka praegune võim
võn vangilaagreid likvideerib,
siis asutatakse uusi nendesse
piirkondadesse, kus riik vajab
tööjõudu ja kuhu elutingimused
tõttu vähegi tahet inimesed ei
taha minna.

— Meie juures ei arreteerita inimesi. Meie juures on esikohal hool inimese eest. Kui arvame, et keegi
vajab ravi, siis anname talle seda...

naatida", kuna puudus Siberi
talve jaoks vastav riietus. Oid ju
peaegu kõik suvel kerges riiet-
uses arreteeritud.

Vangla koridoriid olid бүдsed.
Alati poolpimedad. Kaugel kori-
dori otsast, kui väike aken, mih-
mal pool koridori aasid kongid
üksteise kõrval, suuremad ja
väiksemad.

Treppe vaatesime algul suure
imetussega. Nende astmed olid
keskelt lõhku kuhunud. Kuid see
on midastavat, kui arvestada
nende vanust. Irkutski vangla
olevat üks esimesi Siberis, kus
kandisid oma karistust juba
kuulsad dekabristid (osavõtjad
üleostusist Peterburis 14. det-
s. 1825. Toim.). Ja sellesse jube-
dasse – külma ja poolpimedasse
– vanglasse küüditati meid,
eestlasi. Tallinnast augustis 1941!

Meid 54 eesti naist, paigutati
nii suurde kongi, et pool sellest jäi
veel tühjaks. Puitnariid olid ka-
hekorrukseliseid, linna aluskotta,
tekita ja padjata. Magamine
samas riietuses, mis meil päeval
seijas oli. Pea alla põlnud aga
midagi panna. Kongid olid siiski
valgemad kui koridoriid.

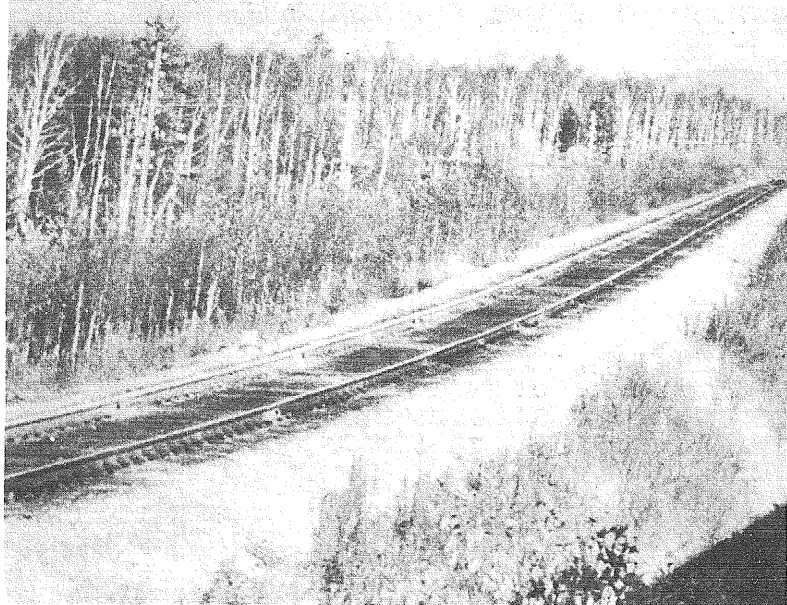
ÕHU- JA SOOĞIPIIUDUS

Meie kongi oli kaks suuremat
akent, trellitud. Üks aken oli
alati avall, õel ja päeval, suvel ja
talvel. Muidu oleksime pidanud
happikupuudust tahuma, mida
me siiski hiljem tundisid. Meid
viidi otamatult ühte tünja
ja sootuks väiksemasse kongi, et
meie kongi puhatada. Istusime
seal pörandil, külje külje vastas.

Varsti tajusime, et ruum muut-
us aina soojemaks ja soojemaks
ja hakkasime hingistama. Ja siis
täpsisime, et põlud enam õhku
hingamiseks. Tagusime uksele ja
karjusime, aga sellele ei pöora-
tud vähimatki tähelepanu. Arva-
sime, et meid tahetakse likvi-
deerida. Siis tegi üks meist ette-
paneku: kõrgel lael all olev akn
puruks löüa!

Lahne, meist kõige pikem ja
tõsedam, aas seina ääres, tema
õlgadele ronis teine pikakasvu-
line naine ja selle õlgadele aidi
väike Eevi, kes siis lei oma king-
aga akna puruks. Aga siis olid ka
kohe valvurid kohal ja kurjasti
süd hirmnasti. Pöagi muutus ka
hingamine kergemaks. Vangi-
valvuritele ei pööranud me
ningitki tähelepanu.

Siberis saime nii-sis peale nä-
ja ja kogu õhupuudust tunda.
Viimane oli küll kõige ängista-

Seda lõputut raudteed mööda sõitsid Kaug-Itta ka küüditusrongid. Frieda Meritsi rongi lõpupeatuseks
oli Irkutsk.

vam.

Kuid meid jälle meie endisese
kongi tagasi viidi, tui üks ohvit-
ser ja nõudis, et me endale
"kambrivanema" valiksime, kes
on näiteks vastutav taolise hä-
bematusette eest nagu akna puru-
söömine. Nüüd ei suutnud ma
enam enam taltsutada. Karjusin
talle lausa näkku, et "hääbematu-
s" ei ole mitte meie süüdi vaid
nemad ise, kes olid, võib-olla,
valmis meid isegi surmama.

Ohvitseri lahkudes ruumist
taheti mind kui keeleloekajat
kõngetemaks valida. Kuid ma
keeldusin ja minu ettepaneku
valiti proua G, kes kõneles minust
veel paremini vene keelt, oli väga
tasakaalukas ja meie poolt ar-
mastatud inimene. Ta oskas
naisel omavahelisi tüüdisid o-
sasti lahendada ja püüdis ka sel-
geks teha, et viha ja nõudmistega
me midagi ei saavuta, kuna
oleme ihu ja hingega siinsete
võimustajate vangistuses.

Proua G oli summit sakslanna ja
oli olnud saksa keele õpetajaks
"vne kaaskoolides. Tema abi-
kaasal oli Tallinnas Tartu maan-
te alguses suur kivimaja ja sel-
les hästitund riideari.

LUTIKATE-VAIP

Meie kongi oli endiselt puhas-
tatamata. Ei puhatatud seda ka
kogu poolteise aasta jooksul

Hirmus oli tühjadel nariidel la-
mamme. Aga veelgi hirmsamad
olid lutikad. Alumised nariid olid
altpoolt nagu punase kaleviga üle
loohud. Puitu ei paistnudki.

Lutikas istus lutika kõrval –
neid oli miljonid. Noid vereime-
jaid tapeti ööd läbi. Nariid ja sei-
nad olid verised. Onneks ei kee-
lanud valvurid päeval magamist
nagu Tallinnas. Iga kahe nädala
järel viidi meid sauna.

Sellal tulid siis mõned naised,
kes pesid nariid ja lupjasiid seinu.
See oli siis ka kogu desinfek-
tsioon. Kuidas seda sooritati, sel-
les veendusin kord, kui ma suure
lõhkenud paisele tõttu, mille all
kõik kammatasid, ei saanud sauna
minna.

Tuli siis kongi kaks tütarlast,
tõmbasid lubjaveet suurte pint-
silttega seina alumisele osale,
pühkisid märja lapiga nariid üle,
vastasid korvike ka nariide alla
ja istestasid, kuidas on võimalik
sellist lubjaveet rohkest välja
kanatada. Lutikad, sügelsed ja
paistes tekitasid suurt tuska. Anti
ka mingit määret sügelsite vastu,
aga sellest oli vähe abi.

Sooğipuudus andis tugevasti
tunda. Hommikku saime kruusi-
teie kuma vett ja 400 gr. leiba.
Lõunaks saime kaustiläite vestist
suppi, milles mõned üksikud
karulitukid ja tangurid. Õhtul
saime jälle samasugust suppi.
Istusime sageli gruppides, kõne-
lesime ja unistasime nagu lapsed
kudustest toitudest.

NÄO MUUDAB INIMEST

Nälg võis ka mõne üldpäästamist
muuta. Näde sellest. Meie hul-
gas oli põlalat Sepsy, lius sih-
vakas preili, kes aga alati kurtis,
et ta on näljas. Ta püüdis isegi
teist korda supi-järjekorda vä-
paseda, mis ka vahel õnnestus.
Kord oli ta oma naabri leivaküti
varastanud. Ja kui naaber selle
avastas, siis püüdis ta leivatükki
almsit õpetada.

Leiva omanik tõstis kisa ja
tekkimud tüüli löi ka üleval naril
istuv venelanna Olga kaasa. Oma
soreksa üllatusseks saime siis
teada, et poola preili oli ihud
õhes Yürunna mõisas venelanna
perenaine. "Sina, raibe, niusu-
gune!" karjus Olga. "Et mõisa-
härrale meeldida, nähtusid en-
nast, ja andsid mulle nii vähe
toituainet väike, et ka meie
poolnäljase oleksime. Ma oskasin
aga seda ära hoida. Paras sulle,
sa jättis, kui varsti sin nälga su-
red!"

Ja poolalari töepoolest esi-
mine meie hulgas, kes Irkutski

vanglas nälgja suri. Teine sur-
maohver oli, kahjuks, meie hea
kõngetanem pr. G. Ka tema oli
alati nälgisem kui meie teised.
Salme nädalas ka tüki heeringat.
Ihus rasvane heeringas jagati
kolme peale. Kui minule pea-
poolne osa sattus, siis pidin alati
pea, mis muudu oluks äravä-
tada, temale andma. Ja ta sõi selle
kogu laude ja silmadega.

Me olime neljakesi sõpradeks
saanud: proua G, Tapa-õde Daisy
B, proua A ja mina. Pr. A oli Tal-
linna peapostkontoris telefonist.
Tema oli muide see daam, kes 1.
detsembril 1924 kommunistide
putshi ajal oma ruumi ukse lu-
kustas ja hilipõhõd üritajate
tuhimiselst postkontorisest mit-
mele poole helistas, nõnda kaasa
aidates mässustakte likvideeri-
misel.

Selle tegevuse eest püüis ta
hilgivanema tänu ja aumärgi.
Võib-olla oli ta ka selle tegevuse
pärast nõud meid hulgas Irkutski
vanglas? Ta oli väga rahulik,
kuna arvas teadvat, et tema
mees oli kodus ja seega ka kodu
alles. Hiljem said aga teada, et
kui A vanglast eelast saadeti ja
kui vaeatooli oli, hoigatud ka
tema mees välja.

Mehe autosse ronides oli ta
minestusse langenud. Ta polevat
hiljem laagris enam täie mõistu-
se juures olnud.

Õde Daisy pääsis pärast van-
gas olemist ka Eestisse tagasi ja
sai Riisti lastekodusse (Haapsalu
lähedal) õe koha. Kohtusime sa-
geli. Oma vabad päevad veetis ta
ikka minni juures Haapsalus ja
mina olin ka ühtlasi tema juures
Riistil. Pärast Irkutski-vangistust
õhne eraldatud. Daisy sattus
ühle suure laagrisse, kus ta töö-
tas kogu aeg õena. Vahemal püü-
s ta just seotutü kodumaaale taga-
si.

UUSI VANGE – SAKSLANNAD

Ilmad muutusid külmemaks.
Irkutski vanglas ahje ei kõetud.
Soojust pidime saama uute
vangide juurdetoomisega. Esi-
mine saadetis meie kongi juures
40 sakslannat, püri Krim-
mist, Volga ja Uralli kolooniaist.
Oid kenad ja valtsed inimesed,
ja mina Venemaa "omad".

Seetõttu olid teadlikud ka
laagrisse saadetute olukorrast.
Kõige olid kottid kaasas, täis ri-
ideid ja pesu. Mitted ei kaasas
ha teki ja padjad.

Proua A, ühe Uralli inseneri
abikaasa, oli väga shokeeritud, et
eestlannad endid nii häbenemat
kratsisid, ütlesin talle, et oodaku

mõni aeg, küll talle siis kratsi-
mise põhjus selgub. Ta ütles, et
tema kui haritud inimene ei teeks
seda kunagi. Ei mõõdnudki
kuigi palju aega, kui ik Juba
närviselisel eelast-tagasi jalutas ja
endale süüa-sinna hoopse jagas.
Minu küsimusele, miks ta nii
teeb, vastas ta: "Aga näete, ma
ei kratsi saiski ennast!" Veel
mõni aeg edasi ja K latus ja sügas
ennast nagu teeseldi.

Varsti loodi kaks juuditari ja
üks vene õpetajanna meie kongi.
Venelannal oli kaasas voodipesu,
tekk ja padi. Juuditariid tulid aga
tühihjade kättega. Üks nendest oli
Tallinnas, Bezprozovani perekon-
nast, kellele kuulus suur tri-
koostõus, mis on praeguigi Tal-
linnas käigus, muidugi rezhimile
vastava nimetusel all.

Teine juuditari oli dr Betty E
Saksamaalt, kes oma arstist
mehe ja kahe tütreaga põgenesid
N. Liitu. Tema ja abikaasa pa-
igutati peagi laagrisse ja lapsed
lastekodusse.

Kui dr Betty oli oma määratud
aja ära istunud, sai ta ka lapsed
endade juurde, kuigi noorem tütar
oli nautnud ja protesteerinud, et ta
ei ole juuditars, tema ema ei ole
juut olnud.

Olin aastaid dr Betty E-ga koos
ka Daini sundilaagris, mispärast
tean, et tütre hoiak oma ema
suhtes ei ole almsit kuhuljuti.
Betty pääsis hiljem Tallinna, kus
ta suri varsti vahki. Isa oli tütar-
dega pääsenud Hollandisse.
(Järgneb).

Käisid läänes

Rootsis külastas vend Oskar
Vilisaar, õde Helga Paggi, sugu-
lasi Riita Treimann, Aleksander
Toomla ja Salme Umarik. Isa
matusest oli Viive Sahulaid, sugu-
lase matusest Ivo Mänd.

Ameerikas viibis isa juures
Helmi Jõgi, tütre juures Hilda
Vilhi, õe juures Ivi Roo ja Maria
Lepik. Kanadas külastasid õde
Ida Pedajas ja Adele Leonore
Sepping, vend Ode Lapimaa.

Austrias elavad õde külastasid
Asta Tempel ja Salme Tempel,
Prantsusmaal elavat tütarit El-
me Kuremaa. Inglismaal elav
isa Linda Kitting ja Tiin-Liis Ti-
gane, õde Elena Aleksandrovna.
Lääne-Saksamaalt olid sugulaste
juures Reet Rein ja Ants
Kreistmann.

Brezhnev organiseerib vene põllumajandust

Arvatavasti surutakse see süsateemimuutus läbi. Välismaistele vaatelejale meelstab meenutab seal küll "bürokraadi unelmat". Valitsus on ka oma ringkirjade

Selle kõrval teostatakse ettevõtlike katsetusi väiksemate ja vabamate töögruppidega, kelle produktisioon olevat ka 30–40% kõrgem tavalisest kolhoosist. Aga keegi ei julge vaid katsetada.

Selle ettevaatuse taga on partei kartus: põllumajanduse desentraliseerimine võib äratada vene põllutöölises magava kapitalist ja nõrgendada partei kontrolli põllumajanduse üle.

investeeringisprojekt seisab
tegelikult suurte raskuste ees.
Vajaliku kapitali peavad produt-
seerima sovhoosid-kolhoosid.
Kust seda mujalt võtta? See tä-
hendab sunduslikku kokkuvõidu.
Kolhoosnik ja sovhoosnik pole
selle tõttu sugugi innukad valit-
suse investeerimiskorraldajaks.

Uljandus

trükitakse osett-tehnikas ühes Baltimore parimas trükikojas. Müügiele ilmub teos loodetavasti lihavõttepühadeks.

Mälestusalbum, mis tuleb heas kõltes ja kvaliteetpaberil, sisaldab ka president Fordi läkituse ja pühenduse Kalju Lepikult. Raamatu sõnaline osa, kaasa arvatud

Teos on jaotatud temaatiliselt kaheksa teemakohasse: eriosa, milles käsitletakse üldiselt, ja teemakohas, milles käsitletakse eriti.

suuremaid sündmusi nagu Vabadusriigis, valguspäidu, laulupidu jne. Esitatud on ka osalenud gruppide ja juhtkonna nimistu.

"TÖNISMÄE"

Nüüd 80-ndate eluaastate vee-
rele jõudnud end. haridusminis-
teriumi vabaharidustöö nõunik
Aleksander Leinjärve mälestus-
teos "Tõnismäe" on Eesti Kirja-
nike Kooperatiivi B-seeria kirja-
stustekas ja tükkigi mõnemas

Mõistetud algavad autori al-
 melielt raske noorusajaga Pär-
 numaal, ning käsitlevad Vene-
 tsiaaririigi lõppu ja Eesti Vaba-
 riigi sünni ning pingutusi oma-
 valitsesasutuste korraldamisel.
 Silmapaistva peatüki moodustab
 autori tee kõrgemale haridusele

Oludes, kus võõras võim pide-
valt hävitab Eesti iseseisvuse
alajalu, on mälestused korva-

matemaatiliselt. Nad käsitlevad
ju ka I ja II Saksa okupatsioon
1918 ja 1941–44 ja N. Vene aega
1940–1941, andmetega, mis seni
ei ole avaldatud.

Asut kirjeldab sündmusi ja
autorite tegevust seestpoolt
vaadates tunda, valgestades tehti-

guseid. Teosele on kirjutatud sissejuhatuse haridusministri ümri haridusnõunik (koolide peainspektor) Märt Raud ja järelsõna kirjanik Johannes Kaup. Raamatus ilmub ka Leinjärve küll kauaaegse omavalitsuse ja riigi ning seltskonnategelase.

ajakirjaniku ning kooli ja raamatusekretäri tegevuse ülevaade. Teoses ilmub autorit õnnitlejate ja raamatu ettevalmistajate nimestik. Selle kogus esialgselt USA Balimore Eesti Organisatsiooni Bülletäänis toimetatud (millise aja- ja kirja toimetuse autor on kuulud

Ent ettetellimiste ja õnnitluste vastuvõtmine jätkub. Koos ette-

ellimisega palutakse tasuda ka raamatu hind ja tellijate täpne postiaadress. Kirjastus on määranud raamatu hinnaks Rootsis Rkr. 42.

Nil endisi kul ka uusi raamatu tellitellijaid palutakse saata raamatu hind kas kas otse kirja-

Sumeri. . .

Alg. lk 1

pärnend endise Uri linna kohal toimunud vanade haudade väljapanekul. Nagu mitmel pool mujal, nii pandi ka seal surmalt — eriti kui need olid korgest soost — kaasa hauda matmislaadi esemeid, mida neli võiks teises maailmas tarvis minna.

On leitud riide, ehteid, tarbeasju, Kuningatega ja nende perekonnaliikmetele on kaasa pandud kogu hoovikond, kes võib-olla kohapeal on murgitatud ja nii ei ole "magavate" poosides.

Sumeri kirja oskavad arheoloogid lugeda, tänu nendele mitmes keeles avaldatud teadetele. See on saanud jooksul suurendatud piltidega, kus pilti asendas sõna, nn. kilikirjaga. Kiri suriti kililaadise instrumendiga savitahvlitesse, mis hiljem kõvaks kuivatsid või kuivatati.

Sumerie algajäril on teadustajate arvamus, et 500-aastast domineerimist Eufraati ja Tigri alamjooksul, vallutati maa semidil kultuuri kandvate akadlaste poolt.

Kilipärale nihkus riigi keskus mõnda ajgeks kauda ülespoole. Aga semidil kultuuri kandvad rahvad võisid kiiresti omaks kõrgemal tasemel oleva

sumeri kultuuri. See on ka aluspooleks hilisemale Babiloonia ja Assüüria kultuurile.

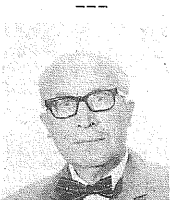
See Mesopotamiaist on üks peamisi juuri kogu nn. vaigse rassi kultuurile (teiseks varase kultuuri algukoht on Egiptus). Üle Kreetas saare ligiläinud kultuurirühmused moodasid Vahemere ruumi edasi lääne poole, enne kõike Kreekasse.

Mesopotamiaist — ja oma algisel kujul sumeritelt — on pärit hiljem astronoomilaks arenenud astroloogia (mis tänapäevalgi õitseb näidalehtede veergudele). Seal loodi esimesed teaduslikud seadustekogud (st. kirjutati ühes käibel olevad tavad ja mõrused ühiskondliku suhtlemise alal). Mesopotamiaist on pärit pitse-rid, mille abil riigi juhtkond andis juriidilise toetuse oma kirjadele.

Tehnilises osas pärinevad sumeritelt, või ilmsel juhul Mesopotamiaist, esimesed savisise joonestatud kaardid ja plaanid. Releefid ja kujurkonnad on kõrge tasemel, need "pildid" annavad meile ka tähtsaid kultuuriloolisi andmeid.

Näeme esimesi muusikariistu, muuhulgas kreeka nn. lüürakujulist keelpilli. Seal pärinevad ka mõnusaugused seitsmekordlikud mängud. Kilikirjas on jäädvustatud arstide nõuanded haigetele ja esimesi retsepte.

Kõik see on säilinud suurel osal tänu meie meeldest väga barbaarsele matmisloomele. Võib arvata, et seal puhul uus valitseja muuhulgas tahtis lahti saada vana valitseja õukonnast poliitilistel põhjustel — nii nagu uus USA president üritas end eelmise presidendi ülestõusust vabastada. Aga ta ei vabastanud end, endise presidendi kassakäest ei saanud drastiilise viisi. (AI)

Helmut Riispre.

Helmut Riispre 70-aastane

Lundis tähistab 4. märtsil 70. a. sünnipäeva loomaarst Helmut Riispre.

Riispre on sündinud Assamala vald. Viimase põlvkonna pojana. Alg- ja keskkooli hariduse omandas Väike — Maarjas. Lõpetas Tartu Ülikooli Loomaarsti teaduskonna 1937 cum laude. Õpingute vahelajal oli sõjaväes, kus lõpetas aspirantide kursuse lipniku auauksajaga. Ta oli teinud kaks aastat tegelik põllumees oma isa talus.

Üliõpilasena kogus ta Akadeemilise Loomaarsti Teadusliku Seltsi ülesandid Järva- ja Tartumaa vanu rahvapärased loomad ravimise ja ravimite valmistamise viise.

Tegutses loomaarstina kodumaal Raski-, Väikese ja Lõunase. Teise maailmasõja ajal põgenes Rootsi. Lõpetas Stockholmis Veterinaarülikooli juures erialalise kursuse ja töötas veterinaristina — veiste, kuniiliste seemenduse ja steriiliteed alal Norrköpingis ja Lundis kuni pensionäri ikka jõudmiseni 1972.

Riispre on avaldanud kirjutusi oma erialal Eesti Vee-Arste, ta on selle tegelik toimetaja kuni tänaseni. Eesti Vee-Arst on sipeidajaks Eesti loomaarstide vahel vahvas maailmas.

H.R. on kaasa töötanud ja teeb seda ka praegu paljudes Eesti organisatsioonides, nii on ta kaasa aidanud Leinu Rootsi Eesti Maja ostmisel ja selle korda seadmisel. On aktiivne liige kohalikus pensionäride ühingu. Kuulub Korp. Frat. Tartuensis liikmeskonda.

Helmut Riispre on lugepeetud ja armastatud nii kolleegide, sõprade ja Rootsi talumehete hulgas, kellele ta on andnud abi paljudes asjades jooksul. Palju tervist ja jõudu Sulle ka edaspidises elus!

P.H.S.

Torontos toimunud Taliharja pool esines kohalike gaidide rahvapärase koor suure menuga (Meie Elu foto)

Keskaja "targad" "Marksistlikud õpetajad on ohtlikud teadusele"

Ülemaailmse levikuga Skandinaavia etnoloogide ajakiri "Tig" avaldas oma käesoleva aasta esimeses numbris üksikjalutit analüüsitud allikpublikatsiooni eesti õigusalajaloo dr. jur. Ilmar Arensilt pealkirjaga: "Kokkubide i Uppland 1683" ning allapealkirjaga "Ett räts-historiskt granskning".

Esitatud kaussides leiab dr. Arens nimelt tunnustatud senise 17. sajandi rootsi kohtupraktise muutumistest nn. "vaigse hea maaga" käsitlemises ning eraldamises mustast kirjalikult maagiast. Rootsi rahvaarstid ja ligilähed "tervendajad" avastati sellega edaspidi head võimalused oma "kunstid" karistatavaks kergekalt karistatavaks arendamiseks.

Arens uurimus "Rigis" on varustatud ka kohase saksakeelse kokkuvõttega.

GÖTEBORGI (EPL) — Göteborg-Posten avaldas 11. veebruaril intervjuu Bo Södersteniga, kes on professor natsionaalkonoomia alal Göteborgis. Ühtlasi on põhjastanud ms. üks ajaloolist, et kaheksa uurijat, õpetajat ja doktorandi on saanud ühise süüdistusavalduse valitusele, et nende professori pühalt poliitilisel põhjusel tõkestada eeskujulikele õppelektoritele järjaks.

Prof. Södersten ütleb, et hulgast, et ülikoolis ei ole just palju rõõmustada. Kirjeldatud teadus-ohustavad äärmiselt arusaamatult ja totalitaarsed mõtteviisid. Liberaalne idealism on hävinud. Ratsionaalne, arvopõhine seisukoht, mis on põlvnenud eeldusid sõltuvalt teaduslike tegevuseks, summutatakse palku-

ma mitmesuguste uude uskude ees.

— Ei ole mingi saladus, et Natsionaalkonoomika instituut on juures ilmsel vastukäivalt arvamusi professori, ühe grupi ürajate, õpetajate ja doktorantide vahel. Prof. Södersten lisab, et tema seiskukohad on seotud puht koostöö kvalifikatsioonidega, millel pole midagi ühist poliitika. Asetasid uue ja teadmis-aktiivse vastu oleme teel ajajärku, mida iseloomustab kauplevat ühisele väärtusega tegelike suhte tajumine. See on üldine tendents, mis peegeldub paljudel aladel.

Milline see välja näeb, selleks on näiteks kategooriiliselt esivad tunnustajate vastased prohvendid. Teiseks näiteks on eksitremed võitlejad naiste seiskumise. Poolpimedad fanaatikud, kes soovivad üheainsa asja eest ega pööra millelegi muule tähelepanu, on kõige ohtlikumad. Kes pole meiega, see on meie vastu. Selline attitud on vastu võetatu teadusele.

On katastroofilise, et autoritaarsed ideed on saanud ülikoolis tuule purjesse. On lausa elukardetav hinnata teadust lähtepunktist, kas ta on pooldaja või vastane. Sellist seisukohta toekindult Milton Friedman ümber jättis halva mulje. Teadlast tauniti mitte tema teadusliku tegevuse taustal vaid tema poliitilise vaadete pärast. See on vanaus — marksistid —, kes tutvustas ennast selles sojas.

See osa intolerantsust, mille vastu ma oponerin, esineb rõhuvas enamuses marksistide pool. Ütleb prof. Bo Södersten, kuid teadagi, on ka teissugused marksiste. Näitena toob prof. S.

EESTI MAJA WALLING. 34-1

MAJAVANEMA VASTUVÕTT

Eesti Maja majavanema muutuuse võttu on majavanema vastuvõttu eeg nüüd Eesti Maja kontoris, Wallington 32 esmaspäeviti kell 17.30 kuni kell 19.00 ja teisipäeviti kell 12.00 kuni kell 14.00. Telefon 08/11 47 77.

Televastuõppes 5:36

Eesti televastuõppaja Ramon Lindal saavutas võidetud Leedus Vilniuses uue sisereordi, saavutas kõrguse 5.36. See on 5 m parem tema endal nimel seistvate välisreordist. Lindal parim sisetulemus oli varem 5.15. Ta kaitses Vilniuses 5.48 kõrgust, mida ta ei ületanud — kolmandal katsel jäi püüdu üsna vähe.

KGB. . .

Alg. lk. 1

mõistetud eranditult tagasejale surma. "Possev" tsitserib ühe ühe tagasejale surmaotsuse:

"H. professor, teenustaja nõukogude Teaduste Akadeemia juures. Et meil poliitilise asuoli. Mõistetud tagasejale surma 1961.

Et KGB-1 on teada põgenike katsed ühenduse võtmiseks omaestega N. Lüdis vale nimel all ja valed aadressid, näitab järgmise sisikanne nimekirja:

"C., põgenes 1954. Kirjutab 1957 emale "X" nimel all ja 1968—1969 "Y" nimel all. Kuulub ühte emigrantide organisatsioon. Foto aastast 1962, samuti kirjeldab proov olemas."

"N., põgenes 1959. Kontakt vanematega N. Lüdis valed aadressid Itaaliast ja turistide kaudu. Elab Saksa Liiduvabariigis." (ME/KK).

Armaast, troud perekonnasõpra

Aurelie Paaver'it

mälestab kurbuses

MARTIN ERS perekonnaga

Manalase varisenud

Ferdinant Oli'i

mälestab

KODUKANDI RAHVAS

Kui esineb surmajuhitum

Konsulteerige suurima usaldusega meesüksil

Thure Söderquist Begravnings- & Eldbegingelsebyrå Märskortet 116 48 Stockholm Tel. 44 80 07, 44 80 88

Eriala:

Eestikombelised matusekalendrid Õppevane valvekord

Lugeja kirjutab

LÜNK MEESKOORI AJALOOMEENUTAMISES PALJUN LUBADA LEHERUMI, et avaldada tõsiasja, mis on maha valitud SEM sajanda kontserdi kirjelduses. 12. veor.

Et Reinig on SEM kontserte arvestanud ja ülevaated kirjutatud 1968 a. alates ja vahet ka koori ajalukku tunginud, mõnikord isegi peensustes.

Ka nüüd — sajanda kontserdi puhul — heidetakse pilk ajajätku, kus mainitakse, et esimesed kontserdid 1945 oli laval 21 meest ja nüüd sajandil kontserdi oli neid ligikaudu kolmekordset rohkem. Aga mis on toimunud vahepeal, et esimesed võidakse vaadata.

Ligi tuhandesõnalisest mitme-palgelisest kirjelduses esineb palju kideidit ja leherumit antakse isegi mainimiseks, et kontsertpianist esines Eesti Püevadil baltimores. Kuid omelt on üks isik, kelle nimi ja teod vaigistatakse. See on dirigent Lembit Leetmaa, kes juhatas koori 461 kontserdil 16 aasta kestel.

Alljärgne ülevaade aialdu otsustada, kuivõrd on õigustatud käesoleva lugejakirja esinemine ajalehes.

Kui kauniaris 1959 ühe nädala keskpaevil selgus ootamatult, et koor on ilma juhita, siis Lembit Leetmaa valmisolek tagas koori tegevuse jätkumist juba järgnevat teisipäevast alates. Siis, sealt algas tema osa meeskoori elukäigus.

Tänu tema isiklikule aktiivsusele aialdu uute kooriliikmete värbamisele, koori arvuline koosseis kasvas ja käepärast olevat kolmelt suurelt fottolt — erinevatelt

agadelt — leinase lauljaid laval 68, 70 ja 84 meest.

Koori arvuline suurus julgustas juhataisi kavandama kontsertereise välismaale, sest siis jätkus lauljaid sõitajaks ja sõitajate saajaks.

Esimesed välisreisid olid Soomes, Saksamaal, USA-s ja Kanaadas oled mõistetavalt ühendava-äratava toimega väliseestlaste seas, teinides üldist tähelepanu ning tunnustust ja Rootsi Eestlaste Eainduse kultuurauhindu 1968.

Pärast seda kontsertreisid kordusid eelmistest maadesse ning lisaks veel Inglismaale ja Taani.

Meeskooril välismaal antud kontsertide kvaliteetist kõneleb läti noorema supulive heilooja hinnang Torontos antud kontserdi arvustuses — "... koorilaulu saavutati kohati elukutseliste koordile pakutavalt kvaliteetile.

Olgu, siin veel mainitud, et Lembit Leetmaalt osutatud kanadlikule meele, püsivuse ja aastaid kestnud vaevarikka töö varal valmisid lauldavaks kaks pike-mat heitlood — Eduard Tuhina "Tagu niu Sõdurite Laulu" ja Lembit Avestoni kantant "Nägemus".

Avestoni heitlood on jäädvustatud plaadile. Nõeldes siis Lembit Leetmaa panusest SEM elukäigus kuuletatukõnnu asjata kestel, olen veendunud selles, et koori sajanda kontserdi piduliku kirjelduses oleks pidanud mainitma Lembit Leetmaad teiste kildetute kõrval.

JOH. KANT

Miks karistatakse ainuüksi mind?

Ajalalt Expressen on oma veebruaril pühendanud tähelepanu omapärasele protsessile:

Allimanna Ammonshöy omanik Margus Kalmaru on kaevanud Jo-le (Justitiisõudumand), et protesteerida, mille karistuse vastu liiklusmääruste rikkumise puhul, vaid selle vastu, et "300 teist sama määruste rikkujat

(nende hulgas Kalmaru abikaasa Margareta) jäid karistamata.

Kalmaru sõitis mõeldud talvel autoga Artilleriegarasid oal, mis oli autodele keelatud. Politsei oli korraldanud fototööd abi haarangu. Kalmaru kutsuti politseisse ja näidati talle seal ta oma fotot, mille ta omaks tunnistab. Hiljem taust ta 50 kroonilise trahvi.

Tvä högsta vinsten på 500.000 30 toppvinster på minst 50.000

KÖP LOTT VINSTEN NU! Glada minner dragningdagen 23 MARS

Konst & Teaterlotteriet 1977

Prantsuse hääli:

Stalinismi juured jaeti hävitamata

PARIS (VE) Prantsuse kommunistliku partei arvestas Nõukogude Liidu omaaegse juhi Nikita Hruštšovi salajane raport stalinismist 1966. aastal peetud küllalt põhjalik ja selle puudused viind teda enamat võimult kõrvaldamisele.

Tervasa kriitika kuulsale raportile ja N. Liidu kommunistliku partei 20. konverentsile koos selle poliitika karlie ajajamist on esitanud juhtv prantsuse marksimi uurija Jean Ellenstein. Ta on prantsuse kommunistliku partei ajaloos, kes on ka kirjutanud ulatusliku raamatu N. Liidu ajaloost. Mõeldud novembri oli ta partei kandidaat parlamendilinnike täienduvamisel.

Ellenstein peab Hruštšovi veaks seda, et tema juhtimisel kommunistlik partei ei püüdnud stalinistlikku koletist juuri, nii, et neist ei saanuks uuesti kasutada mineviku tüvi okste ja lehtedega.

Hruštšovi kõrvaldamine 1964 ja N. Liidu areng selle järel näitab, et just selliselt toimus 20. parteikonverentsi poliitika suhteline ebastabiilsus. Tulemuseks oli, et "stalinistliku korra ohtuolud põhjendatult jäid maa ma".

Ellenstein pikki analüüse Hruštšovi raportid esitati juha mõeldud aasta veebruaris vastuse raamides mis toimus Pariisis N. L. kommunistliku partei 20. parteikonverentsi mälestuseks. Tema sõnavõtt sisik avaldati aastavahetusel õhtuholes "Le Monde's".

Sellele prantsuse tuntud ajaloolise uurija arvustuse avalda-

misele lisandub aeteline püüajamine, mida prantsuse kommunistid on harrastanud Moskva pärast mõeldud aastast "Euroopa kommunistid" erapoolele usku lisamist.

Ellenstein rõhustab, et Hruštšovi teened pole põhjust väheneda, kuna õhel päeval ta saab ajaloos – ka oma maal – talle kuulva koha.

Samaa ta tõdeb, et N. Liidu juhi raportis ei leidu üldmõistet märksalikele analüüs, mis oleks suuteline selgitama Staliniseg-seld kuritegusid. Rapordi puuduseks peab Ellenstein, et selles pole küllalt käsitletud, stalinistliku diktatuuri" aegse terrorismi ulatust ja vangilaagreid.

Ta märgib, et raportid algselt ei puudutata Moskva protsessi 1930-d aastal, II maailmasõja järgest antisemitist "suurvene natsionalismi" tagajärjel ja kultuuriprobleeme, mis puudutavad intelligentsi ja N. Liidu juhtkonna suhted.

Prantsuse kommunistid arvestas Hruštšovi ei esitanud järjekindlalt oma raportid eelseid sündmusi kui ta võitles tugevate mineviku jõududega.

Nii tül 26. parteikonverentsi sisemistest tuludest avalikustele nähtavaks annut jäämiste tiitel Ellenstein 1967. a. juunisündmusist rääkides. Siis Hruštšov häälitelt maha presidumli poolt kuid keskkomitee osutus ta püüajaks.

"Me teame, et Hruštšovs langes kokku "mammutite" loode-kide all, kes tahtsid pöördia 20. parteikonverentsi vaimu tagasi eelnevase järgaega," lisas Ellenstein.

Fantoom

Telesiooniprogramm

TV Onsdag

ONSDAG 23 FEBRUARI

TELEVISION 1

9.45–10.05 Klotet, äk 1–3. 14. Rättvisst – orättvisst.

11.30–12.00 Por favor 3.

13.00–13.20 TV.

12.45–10.05 Vår kommun, äk 6.

15.00–16.10 En gammaldags historia

16.30–17.00 Halvtem: Just Rut. Hur blev det just Rut? Ruts pappa berättar för Rut om hur han träffade hennes mamma.

Resan till Spetsbergen.

17.45 On we go 3. "First night".

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Vår fantastiska värld. Textat. Vid jordgölen: Arne Weise.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Pattern Drill. En balett om konstnärer av Kjell Nilsson. Vår värld är ett tryckt i dagens inflytelserika teaterområden har varit ett centralt tema för koreografin Kjell Nilsson i flera baletter. "Pattern Drill" ger en stiliserad skildring av våra pågående roller som män och kvinnor.

Dansare: Lotta Harryson, Kerstin Ljungblom, Eva Olsson, Anders Aldén, Stephen Goldin och Kjell Nilsson.

20.00 Studio 8: Mut-Sverige. Det är en myt att just vi svenskar är omulliga. Svensken tycks både muta och låta sig mutas i allt större utsträckning i dagens fria inflytelserika samhällsliv. I utlandet ligger svenska företag ner miljardbelopp på mutor. Och på den svenska hemmaplan har mutandet stort omfattning i vissa branscher.

Reportagegrupp: Birgitta Alm, Åke Örtengren och Lars Ståhlberg.

Sänds från 5.12.1978.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

22.35–22.55 Familjesener. Textat. Tisdag kväll hos Yvonne och Rolf och deras barn. Rolf är byggmästare, arbetar och Yvonne har varit hemmatru och arbetar nu deltid. Båda har stora krav på sig själva och känner sig lite låsta i sina mamma- och papporoller.

Repris från 5.12.1978.

TELEVISION 2

17.00 Föreläsningsprogram: Om – Laban och Labaline. 3. Spökpäppan blir sjuk.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Jobbet. Jerry är en socialist-

pektor. Marika som är ätta år, får en dag följa med honom till jobbet.

17.45 Vård utan ljud. Textat. Rita Andersson gör en barnhustand insats. Hon är den första döda i Sverige som kommit in på förskölarlämnarier.

Sänds även 27.21 TV 1.

18.30 Familjen Ashton. 40. Tro mej på mitt ord.

Freda har någon tid velat att lan MacKenzie är främskildnar, hon har också över hur hans fru såg ut, men aldrig reflekterat över hur hon skulle reagera vid ett sammanträffande.

19.20–19.30 Regionala nyheter. Syd-nytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 TV-2-teatern: Maria av Guvor Övre. Gun Jönsson har bearbetat Maria, den norska författarinnan Guvor Övres första pjäs, och hon har också registrerat den. Margareta Krook spelar titelrollen.

Maria – en kvinna i 60-årsldern lever ett tillbakadragen och utifrån sett tryggt liv. Hon har en uppskattande make med en bra plats och goda inkomster. Hennes båda döttrar är vuxna. Därför ligger Marias problem. Hon känner det som om hon inte behövs längre.

Medv: Maria – Margaretha Krook, Harald – Rune Turesson, Ellen – Annsolf Nilsson, Astrid – Lisette Nilsson, Henrik – Niels Dy.

21.10 Att söka kunskap – förena teori och praktik i skolan.

22.00 TV-nytt och väder.

22.05–22.30 Jamessson med jazzsolist från västkusten.

Medv: Willy Lundin, Erik Nordström, Rache Eriksen, Bengt Åke Andersson, Lennart Adfors, Sven Erik Dahlberg, Bengt Carlsson och Karl-Axel Källner. Göteborg.

TELEVISION 2

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

22.35–22.55 Familjesener. Textat. Tisdag kväll hos Yvonne och Rolf och deras barn. Rolf är byggmästare, arbetar och Yvonne har varit hemmatru och arbetar nu deltid. Båda har stora krav på sig själva och känner sig lite låsta i sina mamma- och papporoller.

Repris från 5.12.1978.

TELEVISION 2

17.00 Föreläsningsprogram: Om – Laban och Labaline. 3. Spökpäppan blir sjuk.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Jobbet. Jerry är en socialist-

13.10 Historiska temashowder IV, äk 1–3, gymn. 1. Rapport från två kriser – Ungern och Tjeckoslovakien.

13.30 Föreläsningsprogram: Om – Chau och buffeln.

13.55 Skidor: För-VM i Lahits. Direkt-sändning från 15 km herrar. Sven Plex Petersson.

14.45 Det fantastiska äventyret. Den som blir möbadd i skolan för att han är liten till växten måste göra något åt det.

15.30 Halvtem: Nu skall vi titta på djur i skärgården.

Första året i skolan. Klass 1 A i Gnesta.

17.00–17.15 Språka – idag på seroc-krossen.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Barnjournalen.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Unganda under dill Amin.

19.55 Målande händer. Kvällen kring Vilma visar spår av en förhistorisk – kanske 9 000 år gammal – kultur i Sydamerika.

20.10 Arvingarna. 7. En spänd för-väntans upplösning.

Sänds även 27.2 kl. 15.10.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35–22.05 Sportextra.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Jobbet. Kristinas pappa Hassa jobbar på ett däck. Kristian, som är förlä med till jobbet.

18.30 Hem till gården – följelonen om laubtrückfamilj på en gård i norra England.

18.20–18.30 Regionala nyheter. Syd-nytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Dokument utifrån. Internationella reportage.

20.30 Omjellda. Lasse Holmqvist och Hannes Olmblad presenterar några av de ca 5 000 recept som titarna samlats in till den tävling på temat "Min bästa middag" som TV 2 ut-jyl.

Sänds även 27/2 kl. 16.25.

21.00 Filmrökna. Jonas Sima.

21.35–22.15 Eleanor och Franklin. Del 3.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Jobbet. Susanne är fem år och på daghem, när mammans pappa jobbar. Hennes pappa Mäa arbetar på Operan som musikhållare.

Susanne får följa med till Operan.

18.00 Högskungärd. 7. Skrot.

18.30 Star Trek. 4. På denna sida paradiset. Enterprise besöker planeten Omicron Ceti III. Några år tidigare flyttade kolonisterna, till denna

12.20–12.40 Historiska temashowder II, äk 1–3, gymn. Staden lgr och idag.

15.00 Ikarus. Mathias ångtar till sin födelsestad. Då skall hans pappa komma och hälsa på Mathias och ta honom med på en flygtur över staden. Men kommer Mathias pappa ihåg sitt löfte?

16.30 Halvtem: Teatern i hatten – MUSIKEN I FICKAN.

Gubben Lustig.

17.00–17.15 Språka – idag på grekiska. Theodorakis med Gregori.

17.30 Tapshumia. Aktuellt för finsk-språkiga.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Meddelanden.

18.10 J. Herman Andersson berättar.

I det tredje programmet om några svenska naiva konstnärer får vi träffa förra källarmästaren J. Herman Andersson i Löderup. Herman Andersson är berättare, både i ord och bild och i sina bilder, som alltid har en muntlig berättelse som grund, skildrar han för oss de bondelandskapet från förr, med traditioner, livsrytm och folklor. Norrköping.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Fästman sökes. Amerikansk långfilm från 1965.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Oj vad det ångar. Finska tansgänget sjunger sina sånger på engelska runt på dansbansor i Finland. Kusbandet nottar på Fat-huset i Stockholm, Frielsen här (Frälsningsarmén) i Danmark blåsar på och i Oslo där Stokstad-Jensen Tråd. Band igång.

Samproduktion mellan YLEI, NRK, DR och TV 1.

18.10 Stokstad-Jensen Tråd. Band. 22.35–22.55 Skyldigt? Hur ofta tar du stunden för? Kanste oftare än vi tror, sade sig den franske försvärs-advokaten René Floriot, en av de främsta i sitt fack genom tiderna. Han började undersöka en rad rättsfall och sex av dem ska vi presentera i TV 1.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Jobbet. Susanne är fem år och på daghem, när mammans pappa jobbar. Hennes pappa Mäa arbetar på Operan som musikhållare.

Susanne får följa med till Operan.

18.00 Högskungärd. 7. Skrot.

18.30 Star Trek. 4. På denna sida paradiset. Enterprise besöker planeten Omicron Ceti III. Några år tidigare flyttade kolonisterna, till denna

planet. Men ingen räknar med att de kan ha överlevt. Emmerlid lever människorna i högenskig välgåga, tycks vara naturligt nöjda med sin sakna all ambition. Vad är det på verket?

19.20–19.30 Regionala nyheter. Syd-nytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Svea hund på Göta Lejon, äk 1. En revy i sju stycken av Hans Alfredson och Tage Danielsson.

20.35 300 in delade meningar. Några uttryck från Sveriges tore i Stockholm en solvår sommaridag.

21.35 Svea hund, äk 2.

21.55–22.15 TV-nytt och väder.

Medv. Annika Hoyal och Tommy Körberg.

20.00 Melodifestival 77. Den svenska finalen vid uttagningen av det svenska bidraget till Eurovision Song Contest 1977 sänds i år från Circus i Stockholm. Vård är Ulf Elfving. Orkester under Lasse Sam-salons ledning.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Melodifestival 77, forts.

22.05–22.55 Fader Brown. 5. Guldkors-ets förbannelse.

TELEVISION 2

13.30 Dokument utifrån. Repris.

14.00 Invandraridag – ädäro jugo-sloven. Program på serbiroatska, textat till svenska.

14.45 ca Disko Klub – en situation-skodeti med Fygmjall-motiv från TV Belgrad. Textat på svenska.

15.30 Porträttat. Ett porträtt av konstnären John Erik Franzen och hans bilder av Anders Wahlgren. Repris.

16.30 En ny bok. Kerstin Ekman: Springkulan. Textat repris.

16.55 Resan från jorden. Textat re-pris.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 P4 en liten smutslig bakgård. Ett program för barn och vuxna med Lena Nyman, Alf Hambro, Lasse Göransson, Sid Jansson, Eweri Ljuberg, Bengt Sändig, Carl-Axel Elfving, Gösta Andersson: Cave Stompers.

18.00 Lördags. Hur gör man när man skriver en bok?

18.50 P4 god led med Dizzie Tunes. Svensk gäst: Eva Rydberg. Göteborg.

19.20 Anita O'Leary sjunger.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Balansgång. Amerikansk familj-jedningar från 1973 efter en pjäs av Edward Albee.

Medv. Katharine Hepburn, Paul Scofield, Les Ramick, Kate Reid, Joseph Cotten, Betsy Blair.

22.10 TV-nytt och väder.

22.15 Musik på Örebro slott. Örebro kammarorkester. Spelar musik av Bartok, Mozart och Daniel Bortz. Dir. Gran W. Nilsson.

22.35–22.55 Lördagsfarnedi: Wode-house har ordet. Engelsk komedi i en serie med Pauline Collins och John Alderton i huvudrollerna. 1. Anselm får sin chans.

TV Torsdag

TORSDAG 24 FEBRUARI

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.05–9.15 Here we come, äk 4. 1. Diana, Ann and Robin.

20.00 Informera flera, äk 1, gymn. 4. Makt och massmedier.

9.45–10.05 Klotet, äk 1–3. 14. Rättvisst – orättvisst.

10.30–10.40 Föreläsningsprogram: Om – Chau och buffeln.

12.20–12.40 Privat 2.

12.45 Kika digga ding II, äk 4–6. 6. Flocki pop.

TV Fredag

FREDAG 25 FEBRUARI

TELEVISION 1

Skol-TV:

10.35–10.55 Port of secrets, äk 9. 1. A lot of questions.